

ที่ นร ๐๒๐๑/ว ๒๓๐

๑/๗
สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี
ทำเนียบรัฐบาล กทม. ๑๐๓๐๐

๒๒ ธันวาคม ๒๕๓๖

เรื่อง ขออนุมัติให้วันที่ ๒๐ มีนาคมของทุกปี เป็นวันอาสาสมัครสาธารณสุขแห่งชาติ

เรียน กระทรวง ทบวง กรม

ด้วยกระทรวงสาธารณสุขเสนอว่า จากการที่ได้ใช้การสาธารณสุขมูลฐานเป็นกลวิธีหลักของการพัฒนาสาธารณสุข ตั้งแต่แผนพัฒนาสาธารณสุขแห่งชาติ ฉบับที่ ๕ (พ.ศ. ๒๕๒๐ - ๒๕๒๕) เป็นต้นมา กระทรวงสาธารณสุขได้สร้างผู้นำชุมชน โดยจัดอบรมอาสาสมัครที่กระจายอยู่ตามหมู่บ้านและชุมชนต่าง ๆ ทั้งในเขตชนบทและเขตเมือง ได้แก่ ผู้สื่อข่าวสาธารณสุข (ผส.) อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) ผู้นำชุมชน/กรรมการหมู่บ้านที่ได้รับการอบรม, อาสาสมัครมาลาเรีย, อาสาสมัครช่างสุขภัณฑ์, พระ และผู้นำศาสนา, แม่บ้านที่ได้รับการอบรม รวมเป็นจำนวนทั้งสิ้นถึง ๓๔๕,๐๓๐ คน ซึ่งอาสาสมัครเหล่านี้ได้เสียสละกำลังกาย กำลังใจ โดยไม่ได้รับค่าตอบแทน และร่วมกันพัฒนางานสาธารณสุขด้วยความอดทนมานะ และอุตุน เป็นผลให้การดำเนินงานสาธารณสุขมูลฐานประสบผลสำเร็จ ดังนั้น จึงเห็นสมควรให้มีการประกาศเกียรติคุณของอาสาสมัครสาธารณสุข โดยขอให้คณะรัฐมนตรีพิจารณาอนุมัติให้วันที่ ๒๐ มีนาคมของทุกปี เป็นวันอาสาสมัครสาธารณสุขแห่งชาติ

คณะรัฐมนตรีได้ลงมติเมื่อวันที่ ๒๑ ธันวาคม ๒๕๓๖ เห็นชอบตามที่กระทรวงสาธารณสุขเสนอ

จึงเรียนยืนยันมา/จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ

ขอแสดงความนับถือ

(นายวิษณุ เครืองาม)

เลขาธิการคณะรัฐมนตรี

กองกลาง

โทร. ๒๔๑๒๒๔๐

โทรสาร ๒๔๒๔๑๔๓

21 S.A. 2536

21 S.A. 2536
รองเลขาธิการฯ
ผอ. 21 ธค 36
นายแพทย์ 21 9-9-36
นายแพทย์ 21 ธค 36
นายแพทย์
นายแพทย์

๑/492

๑๗๕๐
๒/๗

ที่ นร ๐๒๐๑/๒๐๒๕

สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี
ทำเนียบรัฐบาล กทม. ๑๐๑๐๐

๒๒ ธันวาคม ๒๕๓๖

เรื่อง ขออนุมัติให้วันที่ ๒๐ มีนาคมของทุกปี เป็นวันอาสาสมัครสาธารณสุขแห่งชาติ

เรียน รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุข

อ้างถึง หนังสือกระทรวงสาธารณสุข ที่ สธ ๐๒๑๔/๕/๓๖๔๓ ลงวันที่ ๒๙ พฤศจิกายน ๒๕๓๖

ตามที่ได้ขอให้นำเสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณาอนุมัติให้วันที่ ๒๐ มีนาคมของทุกปี เป็นวันอาสาสมัครสาธารณสุขแห่งชาติ นั้น

คณะรัฐมนตรีได้ลงมติเมื่อวันที่ ๒๑ ธันวาคม ๒๕๓๖ เห็นชอบตามที่กระทรวงสาธารณสุขเสนอ

จึงเรียนยืนยันมา ทั้งนี้ ได้แจ้งให้กระทรวง ทบวง กรมต่าง ๆ ทราบด้วยแล้ว

ขอแสดงความนับถือ

๑๗

(นายวิษณุ เครืองาม)

เลขาธิการคณะรัฐมนตรี

21 S.A. 2536

กองกลาง

โทร. ๒๕๐๒๒๕๐

โทรสาร ๒๕๒๕๑๔๓

๒๑ S.A. 2536
รอง อกร. ๑/๒๑๓๕๕
ผอ. ๑/๒๑๓๕๕
ท. ๑/๒๑๓๕๕
จ. ๑/๒๑๓๕๕
จ. ๑/๒๑๓๕๕
จ. ๑/๒๑๓๕๕

สลิป.รับที่ 322
วันที่ 30 พ.ย. 56
เวลา 10.00 น.

สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี
วันที่ 6935
วันที่ 30 พ.ย. 2536 105

5/11

ที่ สธ 0214/5- 7643

กระทรวงสาธารณสุข
วังเทวะเวสม์ กทม. 10200

29 พฤศจิกายน 2536

เรื่อง ขออนุมัติให้วันที่ 20 มีนาคมของทุกปี เป็นวันอาสาสมัครสาธารณสุขแห่งชาติ

เรียน เลขาธิการคณะกรรมการ

สธ. (งคก.)

สิ่งที่ส่งมาด้วย เอกสารเรื่องบทบาทของอาสาสมัครสาธารณสุข จำนวน 100 ชุด

30 พ.ย. 2536

จากการที่กระทรวงสาธารณสุขได้ใช้การสาธารณสุขมูลฐานเป็นกลวิธีหลักของการพัฒนาสาธารณสุข ตั้งแต่แผนพัฒนาสาธารณสุขแห่งชาติฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2520-2524) เป็นต้นมา กระทรวงสาธารณสุขได้สร้างผู้นำชุมชนด้านสาธารณสุข โดยจัดอบรมอาสาสมัครที่กระจายอยู่ตามหมู่บ้านและชุมชนต่าง ๆ ทั้งในเขตชนบทและเขตเมืองทั่วประเทศประมาณ 784,070 คน โดยมีอาสาสมัครประเภทต่าง ๆ ดังนี้

1. ผู้สื่อข่าวสาธารณสุข (พสส.)	439,900 คน
2. อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.)	165,500 คน
3. ผู้นำชุมชน/กรรมการหมู่บ้านที่ได้รับการอบรม	82,800 คน
4. อาสาสมัครมาลาเรีย	35,500 คน
5. อาสาสมัครช่างสุขภัณฑ์	27,600 คน
6. พระและผู้นำศาสนา	27,100 คน
7. แม่บ้านที่ได้รับการอบรม	5,670 คน

อาสาสมัครเหล่านี้ได้เสียสละกำลังกาย กำลังใจ โดยไม่ได้รับค่าตอบแทน และร่วมกันพัฒนางานสาธารณสุขด้วยความอดทน มานะ และอดทน เป็นผลให้การดำเนินงานสาธารณสุขมูลฐานประสบผลสำเร็จ สามารถที่จะช่วยกันดูแลสุขภาพอนามัยของประชาชนในหมู่บ้านและชุมชนของตนเองได้ในระดับหนึ่ง ซึ่งทำให้สุขภาพอนามัยของประชาชนดีขึ้นอย่างชัดเจน จะเห็นได้จากภาวะโภชนาการของทารกและเด็กวัยก่อนเรียนดีขึ้น อัตราเพิ่มของประชากรลดลง ตลอดจนอัตราการเจ็บป่วยและตายจากโรคที่สามารถป้องกันได้ด้วยวัคซีน เกือบจะไม่เป็นปัญหาแล้วในปัจจุบัน

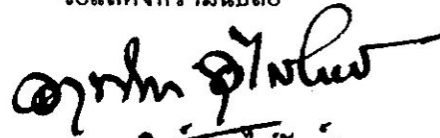
จากเหตุผลดังกล่าวข้างต้น กระทรวงสาธารณสุขจึงเห็นสมควรให้มีการประกาศเกียรติคุณของอาสาสมัครสาธารณสุข โดยกำหนดให้วันที่ 20 มีนาคมของทุกปี เป็น "วันอาสาสมัครสาธารณสุขแห่งชาติ"

/ตามที่.....

ตามที่คณะรัฐมนตรีได้ลงมติให้ใช้คำว่า "การสาธารณสุขมูลฐาน" เป็นครั้งแรกในประเทศไทยแล้ว
เมื่อวันที่ 20 มีนาคม 2522

จึงเรียนมาเพื่อโปรดเกล้าเสนอคณะรัฐมนตรี เพื่อพิจารณาอนุมัติให้วันที่ 20 มีนาคมของทุกปี
เป็นวันอาสาสมัครสาธารณสุขแห่งชาติด้วย จะเป็นพระคุณ

ขอแสดงความนับถือ

(นายอุทัย อุไรรัตน์)

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุข

สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข

โทร. 2813724

โทรสาร 2822052

บทบาทยของอาสาสมัครสาธารณสุข
 บทบาทของผู็สื่อข่าวสาธารณสุข (ผลส.) และ
 อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.)

1. บทบาทของ ผลส.

ผลส.มีบทบาทดังต่อไปนี้

- 1.1 เป็นผู้แจ้งข่าวสารสาธารณสุขแก่ชาวบ้านในเขตรับผิดชอบ เช่น
 - 1.1.1 นัดหมายชาวบ้านมารับบริการสาธารณสุข
 - 1.1.2 แจ้งข่าวการเกิดโรคที่สำคัญ หรือโรคระบาดในท้องถิ่น
 - 1.1.3 แจ้งข่าวการเคลื่อนไหวในกิจกรรมสาธารณสุข
- 1.2 เป็นผู้รับข่าวสารสาธารณสุข และข่าวสารอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานจากชาวบ้าน
 - 1.2.1 รับข่าวสารแล้วแจ้งให้ อสม.หรือเจ้าหน้าที่สาธารณสุขในท้องถิ่นนั้นทราบโดยรีบด่วน เมื่อทราบว่ามีการระบาดของโรคติดต่อ หรืออาการที่มีผู้เป็นกันมาก และเป็นในเวลาอันรวดเร็ว รวมทั้งโรคระบาดที่เกิดขึ้นในสัตว์และพืช
 - 1.2.2 รับข่าวสารแล้วจดบันทึกไว้ หรือจำไว้ เพื่อแจ้งให้ อสม.ทราบในเรื่องต่าง ๆ คือ

- การเกิด	- ชื่อคนเกิด บ้านเลขที่
- การตาย	- ชื่อผู้ตาย เหตุที่ตาย บ้านเลขที่
- การย้ายที่อยู่	- ชื่อผู้ย้ายเข้า หรือย้ายออก บ้านเลขที่
- การตั้งครรภ์	- ชื่อหญิงมีครรภ์ บ้านเลขที่
- โรคขาดสารอาหาร	- ชื่อเด็กที่เป็นโรคขาดสารอาหาร บ้านเลขที่
- การให้ภูมิคุ้มกันโรค	- ชื่อเด็กที่ยังไม่ได้รับภูมิคุ้มกันโรค อายุต่ำกว่า 1 ปี บ้านเลขที่
- น้ำที่ใช้ดื่ม	- ชื่อบ้านเลขที่ ชนิดน้ำที่ใช้ดื่ม
- ส้วม	- ชื่อบ้านเลขที่ที่ไม่มีส้วม
	- ชื่อบ้านเลขที่ที่มีส้วมไม่ถูกสุขลักษณะ
- ปัญหาหรือความต้องการด้านสาธารณสุขของชาวบ้าน	
- ข่าวสารสำคัญ หรือเหตุการณ์สาธารณสุขที่ชาวบ้านเห็นว่าสำคัญ	

1.3 เป็นผู้ให้คำแนะนำเผยแพร่ความรู้และชักชวนชาวบ้าน ในด้าน
สาธารณสุขต่าง ๆ คือ

1.3.1 การใช้สถานบริการและการใช้ยา

- การใช้สถานบริการด้านสาธารณสุขของรัฐ
- การใช้ยาลาหมั้ญประจำบ้านและยาอื่น ๆ ที่กระทรวง
สาธารณสุขเห็นสมควร
- การใช้ยาแผนโบราณ

1.3.2 การให้ภูมิคุ้มกันโรคและการควบคุมและป้องกัน
โรคติดต่อ เช่น

- วัณโรค
- โรคเรื้อน
- มาลาเรีย
- โรคท้องร่วง ฯลฯ

1.3.3 การสุขภาพสิ่งแวดล้อมและการจัดหาสะอาด เช่น

- น้ำดื่ม, น้ำใช้
- การสร้างส้วม
- การกำจัดขยะ
- การกักน้ำทิ้งในครัวเรือน
- การควบคุมยุง แมลงวัน และแมลงสาบ
- การควบคุมหนู
- อาหารเป็นพิษ และอาหารสกปรก รวมทั้งยาฆ่าแมลง
และสารเคมีเป็นพิษ
- การปรับปรุงบ้านเรือน

1.3.4 การรักษอนามัยของร่างกาย

1.3.5 อาหารประจำวัน

1.3.6 การวางแผนครอบครัว

1.3.7 การอนามัยแม่และเด็ก รวมทั้งการดูแลเด็กที่เลี้ยงดูละเลยไม่ได้

1.3.8 การปฐมพยาบาลเกี่ยวกับบาดแผลสด กระดกหัก ข้อเคล็ด
ไฟไหม้ น้ำร้อนลวก เป็นลม ชัก จมน้ำ งูกัด สุนัขกัด และ
ยาพิษ

1.4 เป็นผู้ประสานงานสาธารณสุข และงานส่วนรวมอื่น ๆ ในหมู่บ้าน

9/11

2. บทบาทของ อสม.

อสม. มีบทบาทเช่นเดียวกับ ผลส. แต่ อสม. มีบทบาทเพิ่มขึ้น คือ บทบาท
ในด้านบริการและบันทึกข้อมูลข่าวสาร ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

2.1 เป็นผู้แจ้งข่าวสารสาธารณสุขแก่ ผลส. และชาวบ้านในเขตรับผิดชอบ เช่น

2.1.1 นัดหมายชาวบ้านมารับบริการสาธารณสุข

2.1.2 แจ้งข่าวการเกิดโรคที่สำคัญ หรือโรคระบาดในท้องถิ่น

2.1.3 แจ้งข่าวการเคลื่อนไหวในกิจกรรมสาธารณสุข

2.2 เป็นผู้รับข่าวสารสาธารณสุข และให้ข่าวสารอื่น ๆ ที่เกี่ยวกับการ
ปฏิบัติงานจาก ผลส. และชาวบ้าน

2.2.1 รับข่าวสารแล้ว แจ้งให้เจ้าหน้าที่สาธารณสุขในท้องถิ่นนั้น
ทราบว่า มีโรคระบาด หรือโรคติดต่อ หรืออาการที่มีผู้เป็น
กันมากและเป็นในเวลาอันรวดเร็ว รวมทั้งโรคระบาดที่
เกิดขึ้นในสัตว์และพืช

- การเกิด	- ชื่อคนเกิด บ้านเลขที่
- การตาย	- ชื่อผู้ตาย เหตุที่ตาย บ้านเลขที่
- การย้ายที่อยู่	- ชื่อผู้ย้ายเข้า หรือย้ายออก
บ้านเลขที่
- การตั้งครรภ์	- ชื่อหญิงตั้งครรภ์ บ้านเลขที่
- โรคขาดสารอาหาร	- ชื่อเด็กที่เป็นโรคขาดสารอาหาร
บ้านเลขที่
- การให้ภูมิคุ้มกันโรค	- ชื่อเด็กที่ยังไม่ได้รับภูมิคุ้มกันโรค
อายุต่ำกว่า 1 ปี บ้านเลขที่
- น้ำที่ใช้ดื่ม	- ชื่อบ้านเลขที่ ชนิดน้ำที่ใช้ดื่ม
- ส้วม	- ชื่อบ้านเลขที่ที่ไม่มีส้วม
	- ชื่อบ้านเลขที่ที่มีส้วมไม่ถูก
สุขลักษณะ
- การช่วยเหลือและรักษา	- ชื่อผู้มารับบริการ ยาที่จ่าย
พยาบาลตามอาการ จำนวนเงิน
- ปัญหาหรือความต้องการด้านสาธารณสุขของชาวบ้าน	
- ข่าวสารสำคัญหรือเหตุการณ์สาธารณสุขที่ชาวบ้านเห็นว่า
สำคัญ	

2.3 เป็นผู้ให้คำแนะนำ เผยแพร่ความรู้ และชักชวนชาวบ้านในเรื่องต่าง ๆ
คือ

2.3.1 การใช้สถานบริการและการใช้ยา

- การใช้สถานบริการสาธารณสุขของรัฐ
- การใช้ยาสามัญประจำบ้านและยาอื่น ๆ ที่กระทรวงสาธารณสุขเห็นสมควร
- การใช้ยาแผนโบราณ

2.3.2 การให้ภูมิคุ้มกันโรคและการควบคุมและป้องกันโรคติดต่อ เช่น

- การให้ภูมิคุ้มกันโรค
- วัณโรค
- โรคเรื้อน
- มาลาเรีย
- โรคท้องร่วง ฯลฯ

2.3.3 การสุขาภิบาลสิ่งแวดล้อมและการจัดหาน้ำสะอาด เช่น

- น้ำดื่ม, น้ำใช้
- การสร้างส้วม
- การกำจัดขยะ
- การกักน้ำทิ้งในครัวเรือน
- การควบคุมยุง แมลงวัน และแมลงสาบ
- การควบคุมหนู
- อาหารเป็นพิษ และอาหารสกปรก รวมทั้งยาฆ่าแมลงและสารเคมีเป็นพิษ
- การปรับปรุงบ้านเรือน

2.3.4 การรักษาอนามัยของร่างกาย

2.3.5 อาหารประจำวัน

2.3.6 การวางแผนครอบครัว

2.3.7 การอนามัยแม่และเด็ก รวมถึงการดูแลเด็กที่เจริญเติบโตไม่ดี

2.4 เป็นผู้ประสานงานสาธารณสุข และงานส่วนรวมอื่น ๆ ในหมู่บ้าน

2.5 ให้การช่วยเหลือและรักษาพยาบาลตามอาการ

2.5.1 การรักษาพยาบาลตามอาการ ในเรื่องดังต่อไปนี้ คือ

- ใช้ตำราอ่อน
- ใช้มีดพื้น ตุ่ม และจุด
- ใช้มาลาเรีย

11/11

- ไอ
- ปวดหัว
- ปวดเมื่อย ปวดหลัง ปวดเอว
- ปวดท้อง
- ท้องผูก
- ท้องเดิน
- พยาธิลำไส้
- ฝี
- ผื่นคันบนผิวหนัง
- เจ็บตา
- เจ็บหู
- เหน็บชา
- โลหิตจาง

2.5.2 การบรูณาการเกี่ยวกับ

- บาดแผลสด
- กระดูกหัก
- ข้อเคลื่อน
- ไฟไหม้ น้ำร้อนลวก
- เบิร์นลม
- ชัก
- จมน้ำ
- งูกัด
- สุนัขกัด
- ยาพิษ

โดยใช้ยาสามัญประจำบ้าน หรือยาอื่น ๆ ที่กระทรวงสาธารณสุข
เห็นสมควร